

**ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ НАФТИ І ГАЗУ**

Кафедра маркетингу і контролінгу

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор інституту економіки та
управління у нафтогазовому комплексі

_____ Л. Т. Гораль

«__» _____ 20__ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Соціальна відповідальність

напрямок підготовки _____
(шифр і назва напрямку підготовки – заповнюється для I – IV курсів)
спеціальність 8.03050401 Економіка підприємства
(шифр і назва спеціальності – заповнюється для V курсу)
спеціалізація _____
(назва спеціалізації – заповнюється при наявності)
інститут, факультет Інститут економіки та управління в нафтогазовому комплексі
(назва інституту, факультету)

Івано-Франківськ
2015 – 2016 навчальний рік

Робоча програма з дисципліни «Соціальна відповідальність» для студентів за спеціальністю 8.03050401 Економіка підприємства. 12с.

Розробники:

к.е.н. доцент Побігун С.А.

Робоча програма розглянута на засіданні кафедри маркетингу і контролінгу.

Протокол від «_____» _____ 20__ року № _____

В.о.завідувача кафедри _____ **(І. В. Перезова)**

(підпис)

(ініціали та прізвище)

«_____» _____ 20__ року

Розглянута і схвалена на засіданні випускної кафедри економіки підприємства на пряму підготовки 8.03050401 Економіка підприємства.

Протокол від “_____” _____ 20__ року № _____

Завідувач випускної кафедри _____ **(М.О.Данилюк)**

(підпис)

(ініціали та прізвище)

Директор інституту _____ **(Л.Т. Гораль)**

(підпис)

(ініціали та прізвище)

© ІФНТУНГ, 2015 рік

© С.А.Побігун, 2015 рік

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 4	Галузь знань: <u>0305</u> <u>Економіка та підприємництво</u>	нормативна	
Модулів – 1	Спеціальність: <u>03050401 Економіка підприємства</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 9		5-й	5-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 120		10-й	10-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - 3 год. самостійної роботи студента – 4,5 год.	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>магістр</u>	Лекції	
		16 год.	6 год
		Практичні, семінарські	
		32 год.	8 год
		Лабораторні	
		0 год.	-
		Самостійна робота	
60 год.	94 год		
		Індивідуальні завдання: 12 год	
		Вид контролю: іспит	

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

- для денної форми навчання - 48 / 72
- для заочної форми навчання - 14 / 106

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

1.1 Мета вивчення дисципліни – формування у фахівців базових знань з теорії та практики соціальної відповідальності і набуття ними відповідних професійних компетенцій, що забезпечують формування соціально-відповідальної поведінки.

1.2. Завдання вивчення дисципліни:

Очікувані результати (набута компетентність) – після вивчення дисципліни майбутній фахівець повинен

знати:

- сутність, види, категорії, еволюцію, концепції, моделі та рівні соціальної відповідальності;
- особливості соціальної відповідальності різних суб'єктів суспільного розвитку; місце соціальної відповідальності в управлінні організацією;
- нормативно-правові засади розвитку соціальної відповідальності;
- моделі корпоративної соціальної відповідальності і становлення різних типів корпоративної культури;
- критерії, показники та методики оцінювання соціальної відповідальності;
- особливості вияву соціальної відповідальності бізнесу в українських реаліях;
- сутність соціальних інвестицій як форми вияву корпоративної соціальної відповідальності роботодавців;
- сутність, складові та пріоритети розвитку соціально відповідальної політики управління персоналом;
- екологічні аспекти соціальної відповідальності та їх нормативно-правове регулювання;
- сутність, структуру, вимоги та особливості міжнародних стандартів соціальної звітності;

уміти:

- формувати механізм управління корпоративною соціальною відповідальністю;
- організовувати ефективну взаємодію роботодавців з персоналом на засадах соціальної відповідальності;
- формувати відносини підприємства із зовнішніми організаціями на засадах корпоративної соціальної відповідальності;
- визначати напрями активізації індивідуальної та колективної екологічної відповідальності;
- посилювати соціальну відповідальність суб'єктів суспільного розвитку через соціальне партнерство;
- здійснювати моніторинг корпоративної соціальної відповідальності;
- оцінювати ефективність корпоративної соціальної відповідальності;
- розвивати корпоративну соціальну відповідальність як чинник підвищення конкурентоспроможності.

1.3 Перелік базових дисциплін

Вивчення даної дисципліни базується на попередньому освоєнні таких нормативних дисциплін як “Основи менеджменту”, “Маркетинг”, “Економіка підприємства”, “Фінанси”, “Регіональна економіка (екологія)”, «Інвестиційний менеджмент»

1.4 Перелік дисциплін, що забезпечуються

Дана дисципліна забезпечує вивчення та засвоєння наступного переліку нормативних дисциплін і дисциплін вільного вибору: “Фінансовий менеджмент”, “Корпоративне право”, підготовка дипломної роботи та ін.

2 ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Структура модулів дисципліни

Таблиця 1

Структура модулів дисципліни “Соціальна відповідальність”

Шифри модулів (М), змістовних модулів (ЗМ), та навчальних елементів (НЕ)	Модулі, змістовні модулі, навчальні елементи	Обсяг лекційних занять, год.	Літера-тура
М 1	Концепція соціальної відповідальності	16	1÷12
ЗМ 1	Соціальна відповідальність як чинник стійкого розвитку	1	
НЕ 1.1.	Суть та значення соціальної відповідальності. Історія розвитку соціальної відповідальності.		
НЕ 1.2.	Внутрішнє і зовнішнє середовище СВ. Концепція менеджменту заінтересованих сторін. Організаційне багатство і «стосункові» активи.		
НЕ 1.3	Стійкий розвиток – розуміння та сучасна парадигма		
ЗМ 2	Соціальна відповідальність людини, держави та суспільства	1	
НЕ 2.1.	Матриця заінтересованих сторін СВ. Переваги соціальної відповідальності.		
НЕ 2.2.	Моделі соціальної відповідальності (американська, європейська, японська тощо). Міжнародні ініціативи як чинник формування і розвитку СВ (Глобальний договір ООН). Вітчизняний досвід становлення СВ.		
ЗМ 3	Організаційно-економічне забезпечення управління соціальною відповідальністю.	2	
НЕ 3.1.	СВ як складова стратегії управління та чинник підвищення конкурентоспроможності організації. Моделі аналізу заінтересованих сторін.		
НЕ 3.2.	Впровадження СВ у практики і процедури компанії. Можливі загрози та шляхи мінімізації ризиків СВ.		
НЕ 3.3.	Організація діяльності з СВ. Етичні кодекси.		
НЕ 3.4.	Структурні підрозділи та комітети компаній у сфері СВ. Статус, основні функції, кваліфікація, типові обов'язки, професійні стандарти менеджера з СВ в компаніях.		
ЗМ 4	Формування відносин роботодавців із працівниками на засадах соціальної відповідальності.	2	
НЕ 4.1.	Права людини і трудові практики як предмет СВ. Міжнародні стандарти прав людини (Загальна декларація прав людини, Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права, Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, Конвенція про права дитини).		
НЕ 4.2.	Стандарти МОП і принципи Глобального Договору у сфері праці. Гідна праця як предмет СВ.		
НЕ 4.3.	Європейські стандарти у сфері праці. Особливості європейської моделі внутрішньої СВ. Законодавство України у сфері праці як основа СВ у відносинах з працівниками.		
НЕ 4.4.	Соціальний діалог і СВ. Крайні трудові практики та		

	показники внутрішньої СВ: вітчизняний і зарубіжний досвід. Питання професійної етики.		
ЗМ 5	Формування відносин бізнесу із зовнішніми організаціями на засадах соціальної відповідальності.	2	
НЕ 5.1.	Формування складової соціальної відповідальності у відносинах з споживачами. Міжнародні ініціативи та законодавство України у сфері захисту прав споживачів. Якість продукції (стандарт ISO 9000).		
НЕ 5.2.	Ведення основної діяльності організації відповідно до концепції СВ. Механізми забезпечення відповідальності у виробничій сфері.		
НЕ 5.3.	Етична поведінка компаній щодо контрагентів по бізнесу. Відповідальне управління ланцюгами постачання. Відповідальне ставлення до інвесторів та дотримання принципів корпоративного управління.		
НЕ 5.4.	Історичні аспекти залучення і розвитку громад: від патронату до соціальних інвестицій. Вплив громади на роботу компаній та відповідальність компаній перед населенням.		
ЗМ 6	Екологічна компонента соціальної відповідальності	1	
НЕ 6.1.	Суть та значення відповідального ставлення організацій до довкілля. Міжнародні документи щодо навколишнього середовища (Цілі розвитку тисячоліття, Декларація Ріо-де-Жанейро тощо) та стандарти екологічного менеджменту (серія ISO 14000).		
НЕ 6.2.	Законодавство України про охорону навколишнього середовища. Превентивний підхід до вирішення екологічних проблем.		
НЕ 6.3.	Програми з контролю забруднення та захисту довкілля, збереження природних ресурсів, дотримання екологічних стандартів тощо. Міжнародний і український досвід впровадження принципів екологічної відповідальності організацій.		
ЗМ 7	Соціальне партнерство як інструмент формування соціальної відповідальності	1	
НЕ 7.1	Сутність, види та завдання соціального партнерства.		
НЕ 7.2.	Розвиток партнерств з місцевою владою та громадою. Участь компаній у життєдіяльності громад.		
НЕ 7.3.	Співпраця бізнес-структур з неурядовими організаціями. Особливості забезпечення СВ у малому та середньому бізнесі		
ЗМ 8	Моніторинг соціальної відповідальності	2	
НЕ 8.1.	Місце СВ у корпоративній інформаційній політиці. Побудова системи комунікацій з СВ.		
НЕ 8.2.	Корпоративні соціальні звіти: сутність, завдання і структура. Міжнародні стандарти звітності зі сталого розвитку (GRI - Global Reporting Initiative / Глобальна ініціатива зі звітності). Особливості соціальної звітності компаній в Україні.		
НЕ 8.3.	Соціальна відповідальність ЗМІ: вплив на поведінкові моделі в суспільстві. Соціальна відповідальність освіти та науки. Співпраця бізнесу і освіти. Проект міжнародного стандарту з		

	соціальної відповідальності ISO 26000.		
ЗМ 9	Оцінювання ефективності соціальної відповідальності	2	
НЕ 9.1.	Показники внутрішньої СВ. Методи та процедури оцінювання ефективності програм СВ.		
НЕ 9.2.	Модель «Лондонської групи порівняльного аналізу» і особливості її використання. Соціальний аудит. Збалансована система показників.		
НЕ 9.3.	Концепція потрібного результату. Методи оцінювання ділової репутації соціально відповідальної компанії. Моніторинг ефективності діяльності організації у сфері соціальної відповідальності.		
ЗМ 10	Стратегічні напрями розвитку соціальної відповідальності в Україні	2	
НЕ 10.1	Зовнішні та внутрішні чинники розвитку соціальної відповідальності в Україні		
НЕ 10.2	Активізація діяльності підприємств щодо розвитку соціально відповідального бізнесу		
НЕ 10.3	Напрямки державної політики сприяння розвитку соціальної відповідальності бізнесу в Україні		
Всього:		16	

2.2. Зміст практичних занять

Таблиця 2.

Зміст практичних (П) занять дисципліни «Соціальна відповідальність»

Шифри модулів та занять	Назви модулів та теми занять	Обсяг занять, год.	Література
М 1	Концепція соціальної відповідальності	32	
ЗМ 1	Соціальна відповідальність як чинник стійкого розвитку	2	
П 1.1.	Суть та значення соціальної відповідальності. Внутрішнє і зовнішнє середовище СВ. Концепція менеджменту заінтересованих сторін.	2	
ЗМ 2	Соціальна відповідальність людини, держави та суспільства	4	
П 1.2	Матриця заінтересованих сторін СВ. Переваги соціальної відповідальності.	2	
П 1.3	Моделі соціальної відповідальності (американська, європейська, японська тощо). Вітчизняний досвід становлення СВ.	2	
ЗМ 3	Організаційно-економічне забезпечення управління соціальною відповідальністю.	4	
П 1.4.	Структурні підрозділи та комітети компаній у сфері СВ.	2	
П 1.5.	Статус, основні функції, кваліфікація, типові обов'язки, професійні стандарти менеджера з СВ в компаніях.	2	
ЗМ 4	Формування відносин роботодавців із працівниками на засадах соціальної відповідальності.	4	

П 1.6	Права людини і трудові практики як предмет СВ. Європейський і вітчизняний досвід	2	
П 1.7	Соціальний діалог і СВ. Кращі трудові практики та показники внутрішньої СВ: вітчизняний і зарубіжний досвід. Питання професійної етики.	2	
ЗМ 5	Формування відносин бізнесу із зовнішніми організаціями на засадах соціальної відповідальності.	2	
П 1.8.	Ведення основної діяльності організації відповідно до концепції СВ.	2	
ЗМ 6	Екологічна компонента соціальної відповідальності	4	
П 1.9.	Міжнародні документи щодо навколишнього середовища Міжнародний і український досвід впровадження принципів екологічної відповідальності організацій.	2	
П 1.10	Програми з контролю забруднення та захисту довкілля, збереження природних ресурсів, дотримання екологічних стандартів тощо. Міжнародний і український досвід впровадження принципів екологічної відповідальності організацій.	2	
ЗМ 7	Соціальне партнерство як інструмент формування соціальної відповідальності	2	
П 1.11	Розвиток партнерств з місцевою владою та громадою. Участь компаній у життєдіяльності громад.	2	
ЗМ 8	Моніторинг соціальної відповідальності	4	
П 1.12	Місце СВ у корпоративній інформаційній політиці. Побудова системи комунікацій з СВ.	2	
П 1.13	Корпоративні соціальні звіти: сутність, завдання і структура.	2	
ЗМ 9	Оцінка результативності соціальної відповідальності	4	
П 1.14	Показники внутрішньої СВ. Методи та процедури оцінювання ефективності програм СВ.	2	
П 1.15	Концепція потрійного результату. Методи оцінювання ділової репутації соціально відповідальної компанії.	2	
ЗМ 10	Стратегічні напрями розвитку соціальної відповідальності в Україні	2	
П 1.16	Зовнішні та внутрішні чинники розвитку соціальної відповідальності в Україні	2	
Всього:		32	

2.3. Зміст контрольних робіт, рефератів, питань для самостійного вивчення

Таблиця 3.

Зміст контрольних робіт, рефератів та питань для самостійного вивчення

Номер роботи, питання	Вид і назва роботи, питання	Обсяг, год.	Література	Форма звітності
1	Аналіз та оцінка показників СВ підприємства на основі звітності	4		Контрольна робота обсягом до 10 стор.

2.4. Структура залікових кредитів дисципліни

Таблиця 4.

Залікові кредити дисципліни “ Соціальна відповідальність ”

Шифр модуля	Назва модуля	Обсяг (в годинах) форм навчальної діяльності студента			
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота
Заліковий кредит 1					
М 1	Концепція соціальної відповідальності	16	32	49	9
ЗМ 1	Соціальна відповідальність як чинник стійкого розвитку	1	2	3	1
ЗМ 2	Соціальна відповідальність людини, держави та суспільства	1	4	4	1
ЗМ 3	Організаційно-економічне забезпечення управління соціальною відповідальністю.	2	4	6	1
ЗМ 4	Формування відносин роботодавців із працівниками на засадах соціальної відповідальності.	2	4	6	1
ЗМ 5	Формування відносин бізнесу із зовнішніми організаціями на засадах соціальної відповідальності.	2	2	6	1
ЗМ 6	Екологічна компонента соціальної відповідальності	1	4	6	1
ЗМ 7	Соціальне партнерство як інструмент формування соціальної відповідальності	1	2	6	1

ЗМ 8	Моніторинг соціальної відповідальності	2	4	6	1
ЗМ 9	Оцінка результативності соціальної відповідальності	2	4		
ЗМ 10	Стратегічні напрями розвитку соціальної відповідальності в Україні	2	2	6	1
Всього:		16	32		
Усього год./кредитів в заліковому кредиті 1 – 120/4					

2.5. Мета вивчення і засвоєння змістовних модулів дисципліни

Таблиця 5.

Мета вивчення і засвоєння змістовних модулів

Шифри модулів	Мета діяльності і зміст умінь	Зауваги
М 1		
ЗМ 1	Мета - засвоїти концептуальні основи соціальної відповідальності. Зміст - уміти використовувати концептуальні основи соціальної відповідальності.	
ЗМ 2	Мета - засвоїти основи соціальної відповідальності людини, держави, суспільства. Зміст - уміти використовувати основи соціальної відповідальності людини, держави, суспільства.	
ЗМ 3	Мета - засвоїти зміст СВ в системі управління організацією. Зміст - уміти використовувати принципи СВ в управлінні організацією.	
ЗМ 4	Мета - засвоїти принципи формування відносин з працівниками на засадах соціальної відповідальності. Зміст - уміти формувати відносини з працівниками на засадах соціальної відповідальності.	
ЗМ 5	Мета - засвоїти стратегію соціально відповідальної поведінки в ринковому середовищі. Зміст - уміти використовувати стратегію соціально відповідальної поведінки в ринковому середовищі.	
ЗМ 6	Мета - засвоїти екологічні аспекти соціальної відповідальності Зміст - уміти використовувати екологічні аспекти соціальної відповідальності	
ЗМ 7	Мета - засвоїти форми соціальної відповідальності різних суб'єктів суспільного розвитку Зміст - розуміти форми соціальної відповідальності різних суб'єктів суспільного розвитку	
ЗМ 8	Мета - засвоїти принципи інформаційної політики і соціальної звітності Зміст - уміти формувати інформаційну політику і соціальну звітність	
ЗМ 9	Мета - засвоїти методiku оцінки результативності соціальної відповідальності Зміст - уміти здійснювати оцінку результативності соціальної відповідальності	
ЗМ 10	Мета – розуміти стратегічні напрями розвитку соціальної відповідальності Зміст - уміти використовувати стратегічні пріоритети розвитку соціальної відповідальності	

3 НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Перелік основної та додаткової навчальної літератури

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Корпоративна соціальна відповідальність: підручник/ О. Гирик, О.Денис, О. Дубовик, І. Жеребило, А. Зінченко, Н. Реверчук, М. Саприкіна, Р. Семів, З. Скринник, К. Телюк; за заг.ред. д-ра екон.наук, проф. Т.С. Смовженко, д-ра екон.наук, проф.А.Я. Кузнецової. – К.: УБС НБУ, 2009.
2. Котлер Ф., Н.Лі. Корпоративна соціальна відповідальність. Як зробити якомога більше добра для вашої компанії та суспільства / Пер. з англ. С. Яринич. – К.: Стандарт, 2005. – 302 с.
3. Лазоренко О., Колишко Р., та ін. Посібник із СВ. «Базова інформація з соціальної відповідальності» / - К.: Видавництво "Енергія", 2008
4. Соціальна відповідальність: теорія і практика розвитку: монографія / А.М. Колот, О.А. Грішнова та ін.; за наук. ред. А.М. Колота. — К.: КНЕУ, 2012. — 501 с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Квятковскі Я., Одзімек В., Крижак Я. Стратегія розвитку – принципи побудови і впровадження. Опис методу. – Краків, 2004 р. – 75 с.
2. Колот А.М. «Соціально-трудові відносини: теорія і практика регулювання : монографія» / Київ. нац. екон. ун-т, 2003.
3. Колот В.М., Рєпіна І.М., Щербина «Підприємництво: організація, ефективність, бізнес-культура» Навч. Посібник – Вид. 2-ге, перероб. Та доп. – К.:КНЕУ ім. Вадима Гетьмана, 2009
4. Глобальний договір ООН (UN Global Compact, 2000) www.globalcompact.org.ua;
5. Загальна декларація прав людини: Прийнята і проголошена резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року // Офіційний вісник України від 15.12.2008 - 2008 р.- № 93. -С. 89. –Ст. 3103. http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_015
6. Закон України "Про благодійництво та благодійні організації" //<http://www.rada.gov.ua>
7. Закон України «Про захист прав споживачів» //<http://www.rada.gov.ua>
8. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» //<http://www.rada.gov.ua>
9. Про розвиток соціального діалогу в Україні: Указ Президента України від 29.12.2005 № 1871. //<http://www.rada.gov.ua>

3.2 Перелік технічних засобів навчання

Таблиця 6.

Використання технічних засобів навчання дисципліни

Вид занять	Номер заняття	Вид технічних засобів навчання	Час використання
	П 1.3.	РС, CD “Українські підприємства – шлях до успіху”, 2010.	4 год.
	П 1.6.-П 1.8.	РС, Microsoft Word-2000.	3 год.

4 СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ

Для оцінки знань студентів застосовується рейтингова система, яка включає наступні види контролю та його результатів в балах (див.табл. 7).

Таблиця 7.

Система оцінювання знань студентів

Види робіт, що контролюються	Номер контролю	Максимальна кількість балів
1. Засвоєння модулів програмного матеріалу дисципліни	1.1.	15
	1.2.	15
2. Практичні заняття: П 1.2 – П 1.15	2.2. – 2.15	5, 5, 5, 5, 5, 5, 5, 5, 5, 5, 5, 5, 5, 5, 5
Всього:		100 балів

Оцінка роботи студента над засвоєнням дисципліни реалізується шляхом структурного (лекційні заняття), поточного (практичні заняття) і семестрового (залік) контролю. Засвоєння теоретичних знань перевіряється шляхом тестування за відповідними модулями з можливістю отримати 15 балів за кожним із контролів та загальною максимальною сумою 30 балів.

Робота студента на практичних заняттях оцінюється в межах 0÷5 бала за кожне заняття з можливістю максимальної оцінки за поточний контроль 70 балів. Студент отримує семестрову оцінку згідно набраної на протязі семестру кількості балів.

Перевід бальної оцінки в залікову здійснюється наступним чином:

Університетська (в балах)	Національна	ECTS	Визначення ECTS	Рекомендована система оцінювання згідно із наказом МОІНУ № 48 від 23.01.2004 р.
90 – 100	Відмінно	A	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90 – 100 (відмінно)
82 – 89	Добре	B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	75 – 89 (добре)
75 – 81		C	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	
67 – 74	Задовільно	D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	60 – 74 (задовільно)
60 – 66		E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	
35 – 59	Незадовільно	FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як отримати залік або скласти екзамен	35 – 59 (незадовільно із можливістю повторного складання екзамену)
0 – 34		F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота	0 – 34 (незадовільно із обов'язковим повторним вивченням модуля)